

Biblioteca
ASTRA, Sibiu

2.

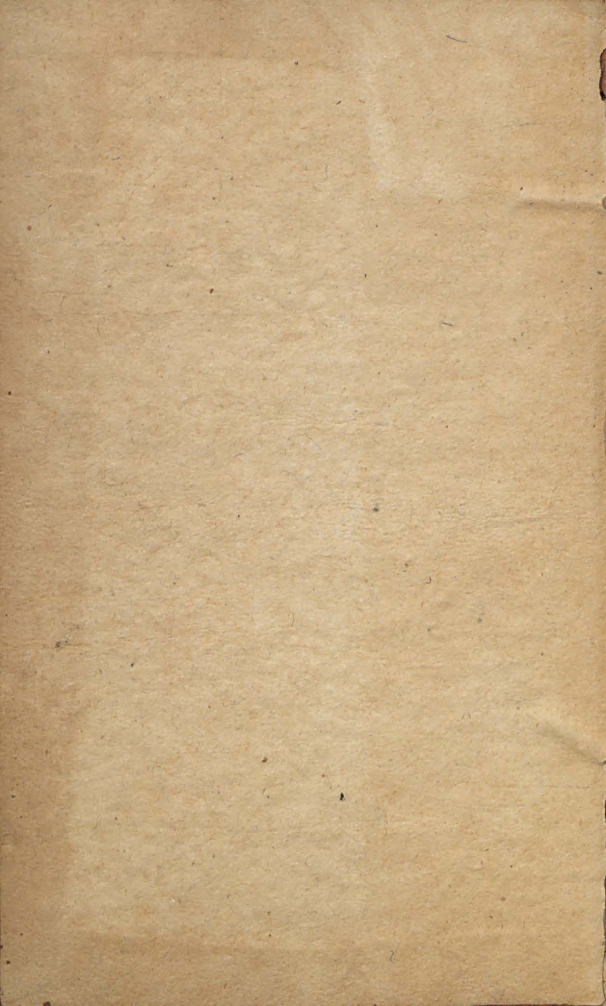
192

P.C.N.

05

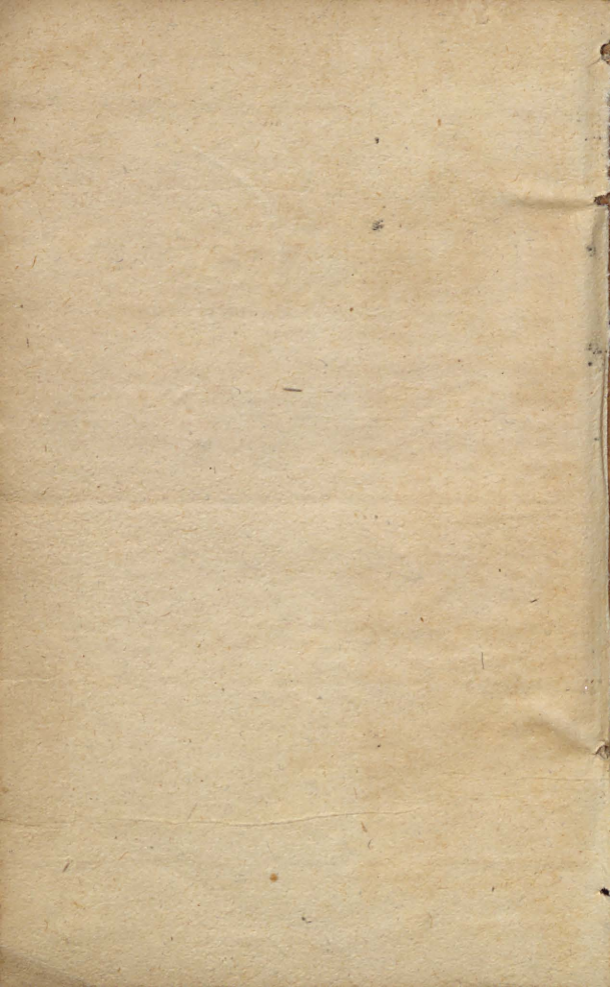
T₁-225

5.
230.

2597

N

THALIA LEGITIMA

SIVE

DE TEMPORE, LOCO, ET
PERSONIS, RELIGIOSE JU-
CUNDUM CONVIVIUM CON-
STITUENTIBUS.

LIBRI TRES.

HONORIBUS

Spe&abilium, Reverendorum, Prænobilium,
Nobilium, ac Eruditorum Dominorum Domi-
norum NEO-BACCALAUREORUM.

CUM

IN ALMA, AC REGIO-PRINCIPALI
ACADEMIA CLAUDIOPOLITANA
Societatis JESU Primâ Philosophiæ Laureâ
insignirentur.

PROMOTORE

R. P. FRANCISCO GÖCZE
è Soc. JESU AA. LL. & Philosophiæ
Do&tere, ejusdemque in Physicis
PROFESSORE ORDINARIO.

A POËSI CLAUDIOPOLITANA

OBLATI.

36

ANNÔ M. DCC. LII.

Claudiopoli Typis Academicis Soc. JESU.

SPECTABILES, REVERENDI,
PRÆNOBILES, NOBILES,

AC

ERUDITI

DOMINI DOMINI

NEO-BACCALAUREI!

Non difficile feretis, opinor,
Thaliam Conviviorum Deam,
in Partem plausûs, quem cum Lauris
unâ ablaturi estis, velut vectigalem acce-
dere; immò, si Mæcenas quispiam vo-
cârit, nihil dubito, læti eritis, nec in-
viti ibitis. Sordidati enim pulvere scho-
lastico, exhausti cum lucro viribus, de-
plumato cum victoria Vulpansere, du-

Est cum honore triumpho, neque iam tin-
cti, sed infecti secretiori Pallade, neque
jam myrtati Tricongii, sed vittati Bac-
calaurei, vosmet invitaretis liberaliter.
Agite itaque! Lauro, ac Thalia Duci-
bus Mæcænatem quærite; ante tamen,
quàm discedatis, paucis vos volumus;
primum illud: ut ne miremini, Thalam
à nobis, præ Calliope, Cliove musis Phi-
losophicis, vestris misceri honoribus; est
enim Cornuto Tribuli vestro *Θαλία* dicta,
quòd vigere, ac florere consueisset maxi-
mè; Unde sperare habetis, fore, ut Lauri
vestræ nunquam marcescant, si Deã hæc
(cui Plutarchus æquilibrium pro munere
peculiari tribuit) uti intra modum volue-
ritis. Secundum id verò, familiariter
vos admonemus, ne, dum fortasse pro
cænæ Magistro, esuritionum Patrem in-

veneri-

veneritis, ne (inquimus) vel bunc asper-
nemini, si terrestri cœna vos Baccalaure-
os excipiat. Quid ita vero? nimirum
quod Philosophicæ illæ sint epulæ, vos au-
tem Philosophicæ insignes jam estis insigni-
bus, quibus dapes voluptariæ, Xeno-
cratis debeant esse caseolus. Philosophi
enim, ut vigerent maximè, Thaliam
quidem observabant summè, nihilo tamen
minus expetebant adiposiores Sardana-
pali culinas; sed eas diætas, quibus non
tam licentior poculorum invitatio, quàm
familiaris vitæ communio, ceu finis præ-
stitueretur, idque proptereà, quòd in-
telligerent scilicet, è corpore, & animo,
quæ homo sunt, tum demum vim bo-
nestæ voluptatis profluere, cum ritè,
quod Galeno placet, utrumque tempera-
retur. Quàm utique rem, legitima, at-

que temperata convivium præstare debent; refoventur namque iis membra, instaurantur humores, ipsa quodammodo expergefit ratio, hominemque præstantissimis in republica muneribus, idoneum reddit. Horum se memores estis, munus hoc nostrum, qualecunque demum, accipite placidè, ire, quo institistis, pergite, ac valete.

HONORIS VESTRI

Studiosissimi

POETÆ CLAUDIOPOLITANI.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

LEctor ades ! docilésq; animos adverte, docebo:
Quid cupiat paucis prodere musa metris.

Dicere fert animus lætæ convivia mensæ
Diva ! mei præses Carminis, Alma veni !

Voce tuum nomen jucunda Thalia vocavi,
Carmen enim nobis, Læta Thalia dabis.

Tu mihi parce, precor, sprevisse Elegeia ! versus
Tristes ; es mæsto sat celebrata metro

Ac minus ah utinam ! mæstis celebrêre Poëtis,
Promptior in nostro Carmine musa foret.

Verùm nunc etiam, dum conor hilaria versu,
Musa mihi tristi subsilit usque pede.

Scilicet est Elegis fletus solenne camænis,
Eripe quis fletus, musa jaceffit iners

Nitimur at contra, sectamur & ardua vates
Invitisque Diis cogimus ire pedes.

Si tamen ullus erit, qui carpat forte libellum,
 Quod referat sacra metra profecta manu.

Et dicat: bellene fuit de vertice myrtus,
 Cui steterit sectæ gloria sola comæ?

Addat &: immundum sectaris carmine mundum,
 Cujus amor Cœli debuit esse domus

Et: malè de rigido veniunt jocularia vultu
 Nec benè fert streperos aula quieta jocos.

Ecquid enim lepidi cantet captiva volueris,
 Vix benè quàm pascit spicea mica cibus?

Hæc mihi quis dicat: veniam non tardus habebis,
 Sit modò, cui placeat nostra Thalia Legi.

Ille, meos æquo percurrens Lumine versus,
 Cognosceat molles nolle parare cibos

Quin etiam lautæ referet fastidia cænæ,
 Quin spernet ficulas Diva modesta dapes.

Ridentes fugietque jocos, modulosque protervos
 Fæmineam pellet lætitiâque domo.

Nec canet alipedem circum qui vertitur orbem,
 Cum resonant Fuscò viscera pulsa chorò.

Neve struet celsas dapibus cænacula turres,
 Unde ruat potò gens temulenta Deo.

Sed placuit musæ Lætas describere mensas,
Sint licet ad modicum fercula cocta rogam.

Jam me si poscas, epuli quæ causa jocosæ?
Complectar causas pro brevitate tribus.

Sint lætæque viri, lætum tempusque, locusque,
Hæc sint, & fuerit plena diæta jocis.

Hæc tria cantabo: memori committite menti!
Hæc tria cantabo: tempora, tæta, viros.

DE CONVIVIORUM TEMPORE

LIBER PRIMUS.

*Quo tempore cepta, propagata,
& in luxum deducta convivia?
Quando ea instruenda, ut ju-
cunda sint, ex observatio-
nibus Veterum?*

Quæ faciant lætas è cunctis tempora mensas,
Edere pars prima est: læta Thalia cane!

Fallor! an irridens mi talia musa reponit:
Non profecturos sisse poëta pedes.

Imprudens sævis quid pacem quæris in armis?
In letho, vitæ pars quota læta venit?

Aspice

Aspice ! præsentî vertuntur ut omnia sæclô ,
Aspice ! nec servant tempora, morsque fidem.

Aspice ! vulnifica latè mors succutit ævo
Quidquid habet tellus, pontus, & aura, manu.

Nullus falcatæ vitavit arundinis ictum ,
Omnis ab hac cervix cuspide vulnus habet.

Scilicet hæc vetuli saturni crimina ! quondam
Felix tam subitas nesciit aura vices

Hoc vitium glaucæ (benè scis) solet esse senectæ!
Est avidus, tristis, durus & usque senex

Hinc benè Romulidæ struxerunt fana senili
Saturno, sævi juris, & artis opus.

Scilicet : hi verè saturnia crimina cives
Nôrant, hinc curvo pingitur ense Deus

Nam crudelis agit, nimium truculentus, & atrox,
Cum natos inopes hauserit unus opis.

Nec sat erat sobolem crudelem condere in alvum,
Prædurus sapuit non reus esca lapis.

Inde vorax tempus, cunctos glutire paratum ,
Quique vorat saxum, durior ipse dies

Sed sine mirari ! dedit hunc injuria sævum ,
Conjuge cum paritus fingitur esse lapis.

Inde tamen pereunt, saturnia tempora, risus,
Deterius puerô, dum furit iste senex.

Hæc mihi (nî fallor) conanti verba camana
Reddidit, & cæptos visa vetare jocos.

Mæstus eram ! Divûm quoniam sed cura Poëtæ :
Restituit vires, scribito (dixit) opus.

Nam licet immitti cunâos tumularet in alvo,
Pacificum potuit non tumulare jovem.

Ille simul matris falsit mendacis ab alvo, |
Omina vincendi visus habere Patris.

Dum puer accrescit, crescit cum viribus ardor,
Jam cupit in Patriam filius ire necem.

Non potuit Patrem natus celare furorem,
Imperiô statuit pellere jure Jovem.

Jupiter at contra pugnaces erigit armos,
In terras profugum cogit abire Patrem.

I Pater ! in terras (dixit) positure latinis
Nomen, & in præceps cogitur ire Pater.

Exsors Italiæ latuit sine jure per oras
Quodque latet, latii nomine signat humum.

Nîl Patrias metuas, quamvis sis impius iras,
Est tibi pars laudis Jupiter ! esse ferum.

Qui veritus non est ventri demittere natos ,
Exul terrestres discat amare cibos.

Laudibus ingenuis dextram celebramus & illam ,
Utile terricolis quæ fuit ausa scelus.

Exul enim Genitor Divûm, cùm rure quievit ,
Circum agens terris lumina, mira videt.

Omaia torpebant cæcatis atra tenebris ,
Nec species latii, nec color orbis erat.

Ergo (ait) his Divûm Pater exul habebit agellis ?
Rusticus & fiet conditione Deus ?

Dextera stelli ferum quæ primula rexerat orbem ,
Cogetur junctis vertere aratra jugis ?

Impius ille meus natorum Jupiter ! unus ,
Efferet indigna sceptrâ Paterna manu ?

At benè ! sidereo crudelis Regnet in orbe ,
Imperiô pœnas sentiet ille suô.

Ipse ego Divini Princeps & juris, & æqui ,
Felicis latio temporis author ero.

Dixit : & obliquos vaga lux respexerat agros ,
Candida mox visa est Flora nitere jugis.

Hic seges, hïc prægnans maturo pondere ramus
E jussu terræ profiluère sinu.

Hic nova, nîl metuens saliit per pascua cervus ,
Hic inter teneros capra novella boves.

Illic cœruleos stupuit Thetis æquore pisces ,
Jupiter aligeras plaudere sensit aves.

Tunc pax parta fuit, populis sine lege beatis ,
Omnibus unus amor cùm pietasque foret.

Tunc etiam innocui risus crevêre, jocique ,
Cùm flueret liquido lactea lympha pede.

Crevit tunc veteris non culta diæta popelli ,
Parva cui in magno corpore cura fuit

Ille vel arborea tutus requievit in umbra ,
Sæpè dabat sapidum florea sella thorum.

Omne nemus commune fuit, non ullus ayaris
Discrevit præstans arbiter arva lapis.

Mendax si fieret sulcatis semen in arvis ,
Sat fuit appositum lambere posse salem.

Lanea si qua teges solis modo frangeret æstum ,
Arcerentve udum pilea fronte Jovem :

Rus præter cupiit nihil, hæc erat una voluptas ,
Dicere finitimis: hæc mihi rura placent.

Nec fuit agricolis levius quod viveret orbe ,
Quorum delictum rus coluisse fuit.

Sed fructis nullus luxum ausus prodere mensis,
Dives erat quivis simplicitatis ope.

Nec sibi marmoreas fulgentia tecta columnas
Struxerat, in patulis gens benè tuta casis.

Frondebis impositæ textit cœnacula sylvæ,
Sincerò caluit mutua turba focò.

Illic tosta ceres, illic lixata cæroque,
Illic fumebant sœmina virque cibos.

Illic cura fuit Numen coluisse Deorum,
Cum rudibusque Deus sæpe colonus erat.

Illi flexanimos glomerabant thuris, odores,
Illis farra Dii, mel quoque suave dabant.

Potus erant haustæ castis ex fontibus undæ,
Aut fuit è saxis sponte caduca Thetis.

Musica multa fuit, pecorum spectare talitrum,
Cornua commisit dum sua capra capro.

Mox choreas hilares, hilares mox gramine gyros
Duxit, & argutos simplicitate sales.

Rusticus in medio capras inflabat Arion,
Credidit & resona vivere pelle capram.

Apta dabant fessis virides umbracula sylvæ,
Morphea si caperet, suppositusque lapis.

Hac ratione fuit vitæ contenta vetustas ,
Et tamen ad Pylios sæpè profecta dies.

Aff. ubi jam modica est exosus oluscula venter ,
Temporis aut vitiô , vel gula ! jure tuô.

Morbus ad est (mirum) fuerat nisi torrida febris ,
Colicus aut venter , sed puto febris erat.

Languidior stomachus rugari cæpit , & alvus ,
Oraque vix dederant arida vocis iter.

Sed tamen ut potuit, suspiria corde trahebat,
Hæcque dedit membris impia jura suis :

Vestrum ego si potui quondam emeruisse favorem ,
Fortunæ socii dextra ! pedesque mei !

Vos ego. per nostram, votum commune, salutem !
Supplicis attenta suscipitote preces.

Credite jam mortis dantur mihi signa propinquæ
Viximus ! exacto tempore fata vocant.

Invida mors rebus semper felicibus obstat ,
Quæque legis multis, eripit una dies.

Quorsum divitias ? quorsum malè condimus aurû ?
Mors gravis è fossis in cava busta trahet.

Damna novis reparat sylvestris frondibus arbor ,
Aspera cum victo frigore fugit hyems.

At no-

At nobis rapidi cùm flos emarcuit ævi ,
 Nihil prodest medicæ cognitus usus opis.

At modo Diis validis cùm præstant viribus usum ,
 Ars erit, in canos consuluisse dies.

Nunc ergo lautis vigeant cænacula mensis ,
 Nunc fluat ambrosiô nostra diæta merô.

Nunc sibi lunatas decurrat lympha per agros ,
 Ferte salutiferas at mihi vitis opes.

Brassica sub sterilibus lateat modo frigore glebæ ,
 Cynara (a) sed mensas instruat una meas.

Fumida perna procul lardumque, capræque , bo-
 velque!

Noster erit Colchæ Phasidis ales amor,

Glires , & pavidis mures pascantur avenâ ,
 Ægrum me satiet nobile corpus ador.

Hæc vobis aut jura damus, vel vota, precesque,
 Este salutiferi pesque, manusque mihi.

Si minus : haud ducet vitales spiritus auras ,
 Sed cadet è nostra pesque, manusque nece.

Fons ego vivifici, quo durant membra, Liquoris,
 Hactenus & sani sanguinis author eram.

Una salus membris, vigeat si viribus alvus ,
 Ventre vigente vigent, ventre cadente cadunt.

Audi-

(a) Artiscboke,

Audivêre pedes dicentem, & mirabantur ,
 Unde queat stomachus verba diserta loqui.

Ægroti & quamvis riserunt vota parentis ,
 Quod cuperet rapidam vite domare febrim.

Coñixit pars summa tamen, votumque probârunt ,
 Obsequio ventris singula membra student.

Tum Dominus venter, falsa ratione triumphans ,
 Deduxit falsas in sua jura manus.

Ecce ! statim celsas properant sustollere mensas
 Festinant Regis ponere ventris opes.

Ut solet exemplum solidi formica laboris
 In cumulos avido ferre alimenta pede,

Fervet opus : pedibus, manibus pars omnis in illo
 est ,
 Fundere pars virum, pars cumulare cibos.

Par studium cunctis, nec dispar omnibus ardor ,
 Crimen erat: ventrem non coluisse Deum.

Jus ventris, fatale nimis ! non constitit æquo
 Ille, sed iniquas inde poposcit opes.

Et veluti saxum, primum sine viribus ingens
 In planum præceps incipit ire nemus.

Mox magis , atque magis currendo motibus au-
 ctum ,
 Subjectas populi fulmine verrit opes.

Sic epulæ crevère malæ tua gloria venter !
 Effinxitque novas singula luna dapes.

Tempora sic sapidis scripserunt plurima morbis,
 Esse vel in toto tempore cura fuit.

Primam sive facem terso de lumine somno
 Accendit rutilus vectus Eous equis.

Jam grunire pecus, mandentis in ore suillum;
 Jam fluere ex olido pingua larda labro.

Sive foret scandens cæli palatia Phœbus,
 Sive Deus medio lucidus orbe foret.

Elixando greges sudabat lixa, coquusque,
 Divitiis gemuit cors vacuata suis.

Nec sat. Nam quid enim, num dicet: sufficit!
 alvus?

Estur vel solem præcipitante die.

Hinc vitium crevit, ventris crescente voluptâ,
 Et morbi, & cæco mors properata pede.

Denique post multas leges non lex fuit ulla,
 Prædendi tempus, nox erat, atque dies.

Tanti juris erant sceleratæ regna voluptæ!
 Tantum erat, & Domino vivere ventre pedes.

Hinc nova de dapibus venus est enata, meroque,
 Nec voluit sine te vivere Bacche! venus.

Hinc quoque sollicito populus crescebat amore,
Fædato populos pressit & ille pede.

Desist hinc Conjux fœdus servare, fidemque,
Vivere cum solo sola marito viro.

Hac (nisi si fallor) Bacchus ratione triumphos
Duxerat Æthiopum victor adusque plagas.

Scilicet: & Bacchus gladium gestavit & hastam,
Strinxit & in potos non sua tela viros.

Hinc sine cæde ruit vincendi Martia virtus,
Cum capere mares Muljeris ore loqui.

Factus & hinc nocuo Bacchus cognomine liber,
Quod malè consvèssit verba tacenda loqui.

Pannonis ah utinam nôsset contemnere Bacchum!
Sæpe minus tristes volveret lites aquas.

Tygris, & Euphrates nunquam fluxisset in urbem,
Nec Nilus septem flebilis îsset aquis.

Vitra coronati Pannon modo linque lyæi!
Lilia cum luna sub tua jura cadent.

Armaque myrtati si ponat alauda bimatrix,
Albis, & Euphrates sub sua signa fluent.

Verùm (pro luctus) periit cum fruge decusque,
Barbarus odrysis littore merfit opes.

Sed plorare nihil, fortunæ plangere casus
 Nil prodest, frugi si minùs esse velis.

Ergo fac caveas nimium Bacchumque, cibumque,
 Elige, quæis capias, tempora iusta, cibos.

Tempora, qui solidos tantùm sulcantibus agros,
 Fallitur, & medicis aspicienda putat.

Nec semper cererem credis ludentibus agris,
 Nec semper medicæ suscipis artis opem,

Temporibus certis maturam rusticus uvam
 Decipit, & nudo sub pede musta fluunt.

Temporibus certis desectas adligat herbas,
 Et tonsam raro pectine verrit humum

Tempora certa legas (volucres quoque tempora
 captant)

Quæis epulis facilis mens sit, & apta mero.

Quærit passer opes sudantis rure coloni,
 Novit quo passer livet arista die.

Aspicias & medicos, quo summas tempore potus,
 Aspice pro dapibus tempora bella tuis.

Scilicet : ut costæ seæteris gaudia cænæ,
 Disce sagax, quo sint prandia danda die.

Discas, quæ cupio cænæ docuisse magistros,
 Quæ sint summendi tempora læta dapes.

Et primùm doceo: nocturnam sperne lucernam,
Corporibus serò noxque, cibusque nocet.

Parcite quæso viri! pacem violare silentem,
Cogite nec lautas ponere nocte dapes.

Chara viris non est, quæ fertur gratia nocte,
Nec de nocturno quæ quadra faire venit.

Noctæ latent fures, vitium nec noscitur ulli,
Atraque formosum quidlibet hora facit.

Est nox cymeriæ Regio subiecta recessu,
Horrida, fulmineo defugienda pede.

Tempus iners, sceleratorum vel origo Gigantum,
Qui jaciunt summis impia tela diis.

Monstruosi cuncti turbatæ noctis alumni;
Quo natura dedit tempore, summe cibos.

Creditis, an noctem dederit natura quieti,
Lucida pro sapidis tempora cessa cibis?

Ut natura tulit, sic omnis serviat ætas,
Insipiens res est, vertere velle modos.

Et fateor, noctis nullus queo pingere casus,
Nec possunt calami mille, nec ora loqui.

Damna, mihi credas! nusquã conviva cavebis,
Conubia lautas si face ponis opes.

O si novisses, quæ jam cantabo malorum !
 Tristia perque domos funera, perque vias.

Atque utinam possim vates tibi dignus haberi,
 Carminibus fugeres prandia nocte meis.

Hocce miser periit Thebanus crimine Pentheus,
 Nocturnique luit gaudia ficta joci.

Ille, licet longo sprevisset tempore Bacchas,
 Provida non tenuit lumina nocte tamen.

Lusit ubi festos myrtato turba lyæo,
 Cùm face, cùm Tyrsis ebria turba furit.

Fœdere connubii bacchatur juncta, sororque,
 Perstrepit indignis stulta platea jocis.

Nox erat, & tutum se credit nocte maritus,
 Aspicit, ecquænam voce triumphet anus ?

Aspicit (Ah utinam conjux non improba spectet)
 Pentheus at spectat, respiciturque simul.

Concurrunt sævæ turbantes compita Bacchæ,
 Occipiuntque genas dilaniare viri.

Pars lacerat crines, mentò pars vellit honorem,
 Pars pede, pars sævæ corpora dente petunt.

Abstractumque caput de mens raptabat Agave,
 Crimina sæminea plectere visa manu.

Clamabat, flebatque simul! si utrumque juvaret,
Nec facta est lachrymis mollior illa viri.

Credite! sed dixit: pœnas nunc accipe conjux!
Saucius in stygiis ablue crimen aquis.

Et quod crimen habet Bacchas spectare furentes?
Quarum contemnens ludicra semper erat.

Parcite! non nocuit sævos contemnere ludos;
Quæ nocuere viro, crimina noctis erant.

Non Thebis licuit de nocte videre furorem
Bacchantum; fertur lex vetuisse patrum.

Hinc simulante licet spectaret ludicra vultu
Pentheus, contemptor conjugis ipse suæ.

Rex erat ille tamen, legem violare nefandum
Regibus, hinc noxæ fert cita damna suæ.

Lege peremptus erat, neque enim lex æquior ulla
est,

Quam nocuos legis, lege perire sua.

Te precor at Chiron! adsit tua dextera Regi,
Prospice vel medicæ Phœbe! repertor opis.

Durior aut misero dextram si forte negasti,
Me noctis doceas pingere posse jocos.

At moriatur inops propria dereptus ab æde,
Hospitibus moriens talia verba dabit.

Quisquis ubique cupis lætos traducere soles,
Discite concubios tollere nocte jocos.

Noctua concubia venatur nocte volucres,
Noctæ solet capras prændere dente lupus.

Exit noctæ lacu testudo pabula captans,
Et tamen hæc tectò vix bene tuta suo est.

Cædipetæ tenebras, & quiddam lucis opacæ
Quærun, atque aliquid luce patente minus.

Casus agit casum; primo qui tempore casus
Accidit, hunc vestros tangere crede dies.

Improba si puerò fuerant jam secula mundò,
Creditis, an melior grandior orbis erit?

Plumbea nunc verè sunt secula! plumbeus atræ
Noctis honos; rutilo plus placet illa die.

Et tamen attenuat vires vigilantianoctis,
Membraque conficiunt evigilata faces.

Convivis loca sola nocent; loca sola cavete,
In patulo quidvis tutius esse potes.

Tunc quoque, cùm ramis prohibebat rusticus
æstum,

Omnes sub rutilo sole fuère cibi.

Ne nunc nocturnis titulos captate falernis,
Exiguus titulus noctæ parare dapes.

Eximit ipsa dies omnes ex hospite mendas,
Noctæque quod virtus, desinit esse die.

Tristior & nox est, mihi crede! ac tēpora Phœbi,
Sola levant luctum, tempora clara, dies.

Mens erit apta cibis tunc, cūm lætissima rerum
Aut seges, aut pinguis luxuriabit humus.]

Pectora dum curis solventur stricta, metuque,
Dum placet in blandum protinus ire nēmus.

Si quid forte geras, quod sit res digna triumphō,
Materiam læti res dabit illa joci.

Si tibi captatæ redeant fors annua palmæ,
Quam tua commeruit gloria juncta manū.

Tunc fas ingenuas ornet tua gloria menfas,
Vina coronatis fasque bibisse scyphis.

Tum ne solus edas (faciat sic vilior alvus)
Est opus hic sociis, cæna vocanda tibi est.

Complacūere etiam Jani Trieterica mense,
Dum faceret lætis Orgia Roma choris.

Seu quod tres annos ageret peregrinus, & inde
Ad sua jam Bacchus tecta videnda redit.

Seu tribus Indicolas quod vicit funditus annis
Bacchus, & in quarta messe quiesset iners.

Dicta novis fuerant Jano pia verba calendis ,
Et dabat alternas Roma nefasta preces.

Tunc sibi donatas palmas comedebat amicus,
Et data, quæ longo Carica more fuit.

Mos pius ille fuit certi servator amici,
Vel fuit auspiciū mos petiisse novum.

Sed tamen & lætas has traduxêre calendas ,
Cùm fuit è pleno cirnea prompta cado.

Hoc ego ne jubeam; facit attamen usque voluptas,
Venter ubi durus regna tyrannus habet.

Postea natalem serva; nam maxima primæ
Gaudia sunt lucis semper habenda tuæ.

Quòd rediit decimo felix lucina labore,
Sustulit & partum virgo futura parens.

Oscula tunc Mater jungit, refovetur in ulnis
Tunc puer, & rapiunt hinc Pater, inde Soror.

Pocula læta volant, circumstant massica mensas,
Et sonat in tota fistula dulce domo.

Candidulo cultu plaudit circumdatus infans,
Et nova Mater erit sæpè precata Deos.

Scilicet : ut lætus natalis sæpè revertat ,
Adventu referat lætitiāque suo.

Non etenim memoro, sobolem qui flere solebant,
 Editus in duros quod puer ille dies.

Hæc dedit Euripides capiendæ jussâ parenti,
 Visus credo tibi est præda futura canum.

Namque cothurnatum vatem tutela Dianæ
 Incautum laniant percita turba canes.

Nec tamen ad nostram faciunt hæc jussâ camenâ,
 Lætitiâ in prima luce Thalia petit.

Nam si flere iuvat cunctos, cùm nascimur orbi,
 Et gaudere pari nos ratione decet.

Quippe orimur, morimur, finisque ab origine pendet,
 Una facit nasci lux, facit una mori.

Credimus, haud cuiquam rapuit dementia mentem,
 Crederet ut vitâ prævaluisse mori.

Id docuère graves Epicuri de grege porci,
 Quive probat solus, forte silenus erat.

Sed cur natali portabant liba quirites?
 Cur sonuère piò thura sabæa focò?

Dicite! natalem cur nam geniale vocabant
 Tempus? si tristis tempora lucis erant.

Cur genios solenne fuit placare, laresque?
 Cur cinxère suis florea sarta comis?

Scilicet

Scilicet : assumptis prodebant gaudia signis ,
Culturi primo gaudia capta die.

Utimur exemplo majorum sæpe minores ;
Utere natali tu quoque sæpe cibo.

Gaudia læta cupis ? justos finito labores ;
Anxia deposito cura labore fugit.

Pars ea lætitiæ magna est ; nec plura require :
Res est Romanis testificata viris.

Illis nulla prius Romæ collata diæta est ,
Quam benè persolvit grande senatus opus.

Scilicet : hora fuit teneras deferre salutes ,
Hora fuit faciles flectere voce Deos.

Hora dedit varios, quos functa est Roma labores,
Hora dedit lassis prandia, & hora jocos.

Æquò servatò, meritò fuit apta voluptas ,
Qui fallit, nullum jus habet ille joci.

Dulce erat audisse viros tunc : illicet ! æqua
Guntæ si plebi jura fidemque dabant.

Si civis patriæ, Consul prospexit & urbi ,
Si civis summo judice salvus erat.

Quæ tunc lætitiæ ? quæ justis gaudia risus ?
Index lætitiæ laus ad astra sonus.

Omnibus ingenium dedit hoc, natura paravit:
 Ut bene cùm facias, lætus & esse queas.

Quisquis es! hõc studiõ semper præstare memen-
 to,

Prandia sic avido lætior hora dabit.

Non benè lætatur sterili cùm rure rediit
 Pastor, inæquali jugere damna ferens.

Credite! nec sapuit, socium si fraude fefellit,
 Si lapis emotus sede diremptor agri.

Munera (commoneo) qui rite forensia tractas:
 Sis pius, atque æquus: lætus & orbis erit.

Sic tibi promitto ridentis gaudia mensæ,
 Sic poteris pronos vix tenuisse jocos.

Villica sic hilaris, terræ semente peracta,
 Dat requiem, terram qui coluere, viris.

Lætius emeritos videas mordere rubetam,
 Rus quibus est munus, sunt quibus arva domus.

Hos ridere juvat, rigeat licet utraque callo
 Palma manûs, inftar despiciuntque joci.

Tota corona jocis plaudit cùm forte quievit;
 Pifaque lassatis sunt joca summa viris.

Alternis sic nempe placent convivia factis!
 Alterno qui insint disce labore joci.

Qui facit ista, sapit, mensâ variatø laborem,
Sic bene lætus edes; qui facit ista, sapit.

Quo feror at? longum est placiturum scribere tem-
pus;

Sit satis. At Maji dicere cogor opes.

Omnes majali cedunt sua gaudia menses,
Hòc natura locat, quidquid in orbe placet.

Mensis erat Majus Majorum nomine dictus,
Et dotem prisca nominis usque tenet.

Vel quia Maja suas fertur superasse sorores;
Pulchrior hinc toto tempore majus erat.

Sed date! Majores tribuant ut nomina Majo?
Causa seni melior? sed mihi prima placet.

Junius ab juvenum fuerat si voce vocatus?
Majores decuit consuluisse sibi.

Scilicet: è toto caderent dum corpore vires,
Mens tamen in fracto corpore major erat.

Sed neque nostra seni ratio jam porrigit herbam;
Plurima nam mensis gaudia Majus habet.

Majus agit tetricos extorres corde timores,
Lætus gaudenti gessit adesse choro.

Majo mense Patres Romanæ turba senectæ
Pro donis Floræ florea ferta dabant.

Hoc ludos & mense novos (Floralia dicunt)
Florentique Deæ constituere sacrum.

Quod si forte rogas : Divæ quæ causa feracis ?
Causam poscenti, sit modo casta, dabo.

Huic nunquam venti dotem corrumpere Divæ,
Dicere nec tentant : non mihi Diva places !

Floridus hinc Majus, metuunt nocuisse protervi
Cauri, turgescit grandine tuta seges

Erigitur vitis, Cælum nec concrepat igni,
Nec pluviis frondes decutiuntur aquis.

Floribus hinc lautæ pinguntur lintea mensæ,
Ridet & injectis florida mensa rosas.

Sentio sed, nostris arrisit Diva camænis !
Dum risit: vernas sparsit ad ora rosas.

Nunquid Chloris erat ? (quærentem Naso clientē
Fac doceas) Naso : Chloris & illa fuit.

Chloris erat Nymphe ruris felicis, in arvis,
In quibus antiquis spes fuit una viris.

Ver erat. Arva legit : Zephyro conspecta : refu-
git :

Insequitur Zephyrus : captaque Chloris erat.

Fœdus erat Zephyro: castam sponsare puellam ;
Ne forset in junctis ulla querela thoris.

Hinc nova nupta viro cunctos jam servat in annos
Fœdera, nec casta est ulla querela face.

Jam Dea rurales cupiat numerare colores?
Non poterit; numerô copia major erit.

Semper vere viget, crescit crescentibus annis,
Rura novat, liquidæ fonte rigantur aquæ.

Spargit odorata Zephyrus sic prole maritam,
Atque ait: in Majo tu mea Regna tene.

Nobile connubium! comiorque marita maritô!
Tam suaves natos vos genuisse decet.

Ergo tibi lætæ præstabit munera mensæ
Majus, si lætus forte comesse velis.

Hic tibi sit mensûm princeps conviva! vetustis
Romanis Janum cede, biformis erat.

Majô fac vocites: non est hæc aptior ætas,
Aut dapibus, licitis aut magis apta jocis.

Ille vocat volucres, & apes sua mella daturas
Ad violam, ad Cythisos, ad Thyma grata vocat.

Quin vos convivas! instar vocat ille trahentis,
Hortus cùm violis floret, & arva rosâ.

Sed jam prima meæ pars est deducta Thalix,
Cumque suo finem tempore musa tenet.

DE CONVIVIORUM LOCO.

LIBER SECUNDUS.

*Ubi instituenda Convivia? utrum
suburbana præ urbanis locis deli-
genda? quæve, ut castè exhila-
rent, in iis cavenda? ex anim-
adversione naturæ.*

TEmpus habent mensæ; capiat conviva lo-
cumque,
Convivis lætus qui solet esse locus.

Hortorum, Domuumque decus cantare paramus,
Auspice Pomona, te quoque Flora! canam.

Nec te contemnam modica vitruvius! arce,
Tu quoque Castalidis pars eris una meæ.

Fallor!

Fallor! an hæc audit? fertum quoque Flora ca-
peffit

Texere, temporibus ferta locanda meis.

Sensimus: in carmen subitè fluxère camænæ;
Læta mihi dixit: perfice! Flora metrum.

Gratus eram; Pronis commisi lintea ventis,
Dum licet, & properant carbasa, navis eat.

Si qua cui lætas mens est conducere mentas:
Dispiciat læto quæ loca digna cibo.

Est aliquid legisse locos, legisse laresque!
Est aliquid lecta degere posse domo.

Nec minus, ac fabricare domos, fabricare laresque;
Est lætum: lecta vivere posse domo.

Aspice! componit puerilis natio tectum,
Dum fabricat luteas turba tenella casas.

Aspice! stramineasque trabes, paleamque volucris
Convehit, & patulo sub lare figit opus.

Mox sibi constructis lætatur mœnibus ales:
Lactens arridet mox sua tecta puer.

Sic quoq; tecta dapes hilarant; quæ scribere tento,
Nî renuat nimio victa labore manus.

Stat tentare tamen, musa licet impare, scribi
Impare se musa si tamen illa ferent.

Ferre sed ut nolint (res est non parva locorum)
 Musa tamen peraget quod sibi sumpsit opus.

Vovimus; at votum quando concepimus ore :
 Vaccus (b) erat voto visus adesse meo.

Fundamenta gravi pressabant brachia saxo .
 Pressit honoratum cedrus, eburque caput.
 Regia tecta manu laqueis incincta ferebat,
 Hinc, atque hinc tulerat tecta minora latus.

Talis erat! varias referens Vitruvius arces ;
 Talia nec dubiè verba locutus erat :

Si tibi stat dapibus placituras scribere sedes ,
 Præceptis sedes scribere discite meis.

Haud opus est fulvô radient ut tecta métallô,
 Nec vario parius ludat honore lapis.

Aula modo exortô magis illa triumphet Eoô,
 Hôc puto tecta nihil gratius ulla ferunt.

Non ego te doceo multo conclavia luxu ,
 Non summo erectos mille nitore locos.

Nam quid enim laudem plenis solaria mensis ?
 Quid dapibus centum signata facta canam ?

Non locus is læti præfert insignia victûs ,
 Servat ubi innumeras arca odora dapes.

Crede

(b) Cognomen Vitæ vitæ.

Crede mihi! misera est magni cœnatio cœnâs,
Excubias cingit sic ubi cura suas.

Difficile est tacitas absolvere pœctore curas,
Nec tollunt rabidas aurea tectâ Deas.

Sæpe minùs miseri pulsantur tectâ coloni;
Sæpe magis Domini concutiantur opes.

Quem præstare queat lætùm laqueata voluptas,
Cujus inest summa cura, timorque domo?

At tibi si quis amor lætæ, si cura domusque;
Si tibi lætifici certa cupido cibi?

Quisquis es! his monitus dictis, vultuque docentis
Ite! statim dicas, splendida tectâ procul.

Ingenuos risus quærit quis forte, jocosque?
Qui jocus in lepidis assolet esse cibus?

Stet domus in modico non excelssissima Clivo,
Campus ubi, & volucrum turba canora volat.

Unde domus reliquæ, vici, plateæque videri,
Et quidquid tota fulget in urbe, potest.

Sit nemus, & vitreis viridaria pervia rivis,
Circum sint ramis mala minata suis.

Nec grave sit cælum, careat putredine Lymphæ,
Libera sub pura stet regione domus.

Lumina non modicis lucem captura fenestris,
Per tibi quas melior mulceat aura dapes.

E quibus in pictos emittas lumina campos,
E quibus aut oculis in juga montis eas.

Mira peregrinis ubi gratia floribus indit
Lætitiâ, fulget charus ubique color.

Hincque tuis veniant fragrantés naribus horti,
Inde vocet flavâ livida mœsse Ceres.

Pone strepant avibus Faunorum habitacula sylvæ,
Hæc sunt convivis musica, aroma cibis.

Multa tamen si quem forsân præcepta fatigant?
Exemplô capiat, quod docuisse reor.

O mihi! si monstret cultus, habitusque locorum,
Atque aliquid grati quod Dacus orbis habet!

Hæc ego: tum vaccus veteris non inscius artis,
Certior hic (namque hic possumus) inquit, eris.

Dixerat: & subito monstraverat indice turrim;
Aspicio: & mecum: næ mihi tecta placent!

Turris erat, claudî signat quam nomen in urbe,
Quemque colit Daciæ plurima cera, locus.

Dextera pars Boream, pars altera spectat ad Au-
strum,

Frontem cum dorso vesper & ortus habet.

Despi-

Despicit hinc urbem, dictamque à nubibus arcem,
Inde vireta videt nomine saxo ! tuo.

Turris amæna, Patens, tecto sublimior alto,
Artificis doctam suspicit una manum.

Laxa patent intus niveò solaria gipsò ,
Cumque sua pendens ligneus arte Faber.

Angulo in externo fusca bis casside miles
Excubat hinc, atque hinc ; cassus at ense latus.

Et dubium est, pugiles referatne, an forte Pria-
pum ?

At tua Jane ! puto signa bifrontis habet.

Auspicio facili struxit fundamina virtus,
Exiguototus tempore murus erat.

Hinc sua miscerent quamvis fera prælia venti,
(Sic omnes venti concita turba furunt)

Conscia mens recti Boreæ ludibria risit,
Ridendóque lares surgere vidit humo.

His ego vix potui mirari obtutibus arcem,
Ardebamque magis noscere posse decus.

Rupit at ille moras ; cum me sub tecta trahebat,
Sedit ubi, tales fudit ab ore sonos.

Hic ego, si Fundis, (c) liceat discedere nostris,
Exigercem cunctos tempora longa dies.

Hinc

(c) Fundi, Patria Vitruvii.

Hinc modo spectarem vicini munera Bacchi,
Nunc traheret nutans lumina nostra Ceres.

Postea subjecit: jucundæ culmina turris,
Quâ licuis, verbo non tenuente, dedi.

Fas hinc & reliqui cognoscere gaudia testis,
Magnus ut è parvo noscitur ungue Leo.

Fallor, an hæc fient majores mænibus ædes?
Scitaque ab his testis Dacica cera petet?

Ædibus his olim tua claudia! gloria stabit.
Quis tantum fati nescit habere locum?

Nox erat (ut metuo narrare silentia noctis)
Sed fuis, & salvis luna redibat equis.

Has sibi forte petit sus non abiturus ad ædes,
Ut venit, vidit, victima porcus erat.

Parcimus hic falsum solantem funera mystam
Scribere, nec longos dicere tento jocos.

Falsus erat fateor; sed novit ludere lusus;
Estque jocos aliquid ludere posse jocis.

Victima porca fuit; nec enim stant culmina por-
cis,

Nec studet ignavo docta Minerva sui.

Turba profana procul celebrata cedite turri?
Non patitur sædos illa subire suos.

Desiderat vaccus ; sed me domus illa tenebat,
 Quòve magis, spectro, plus placet illa mihi.

Tantum mirabar, flarent quid nare Sinones,
 Ut solet assumpto pulvere flare caper !

Hæc ego dum meditor: patinæ, craterque volavit,
 Evohe ! combibitur, nidor & oris abit.

Attonito similis : quæ est hæc mutatio ? dixi,
 Non opus hic Arabis svaveolentis opes.

Da modo vina ! graves (dixi) relevantia mentes,
 Fugerit, & nunquam credo, revertet odor.

Hæc ego. Cùm doctor limis subrisit ocellis,
 Risit, & ex oculis desit ille meis.

Æole ! parce rati, quacunque revectus abivit,
 Pronaque, queis vehitur, lintea ferte noti.

At vos ! qui lætas eupitis traducere mensas,
 In virides mecum progrediamur agros.

Est aliquid viridis, quid nescio, lætius hortus,
 Quò caret incinctis mænibus arcta domus.

Et quoties, dum rure vacas, ad mænia versus ;
 Næ meus hic præstat mænibus, inquis, ager !

Cùmque suam quivis comendat laudibus urbem ;
 Plus sibi rura tamen deliciosa placent.

Seu magis hinc spirat puri clementia cæli,
Leniat aut varios villula culta metus.

Gens quoque Romulidum juxta pomœria tantum
Constituit medico templa profana Deo.

Si tibi gramineo circumdata villula rivus est,
Lætæque vicini fertilitate soli.

Huc pete! convivas huc tecum ducito! mensam
Hic strue; laudatæ nescius urbis eris.

Hic bene lætus eris, tecum lætabitur hospes,
Cum sociis castos tute fruire jocos.

Non tibi magnificæ canto præconia villæ;
Miror sæpe magis grandia: parva probo.

Olim sat fuerat congestum cespite culmen
Cespes & ad mensas signata iusta dabat.

Tu quoque sic hilares poteris consumere mensas,
Torrida dum pluvio supplicat herba Jovi.

Gramine defixos viridi tege & arbore palos,
Hic crepet argutis lignea flamma focus.

Sit domus haud cæstrinis, sed quercus fulta colum-
mnis,
Da modo convivis otia casta tuis.

Sint modo quæ placeant oculis, seu consoda ruris,
Rusticus aut hortus, seu genialis odor.

Ad tamen auroram modicis agitetur ab Euris
Sylvula, non magni pendula colle jugi.

Ducat in hanc gratis fabricatus callis ab herbis,
Frondosæ solem decipiantque moræ.

Hinc penes exiguo currat cum murmure rivus,
Cujus ab exceptis arva rigentur aquis.

Limpidus inde fluat Zephyro lacus ebrius alto,
Et fera per modicam squammea ludat aquam.

Hic tibi fœcla cœquus, celeres puerique ministrent,
Et mera, quæ justo pondere Creta tulit.

Hic tibi cântando volucris, cum pube diserta
Exornet querula prandia struxta prece.

Ipsè ego confiteor ! mea sunt mihi gaudia rivi,
Quos peto defessus pulvere Phœbe ! tuo.

Gaudia sunt lauris semper viridantibus horti !
His postpono decem culmina, mille domos.

Interea pietas si spectas pārjete formas,
Heu cave ne fœdas intueare Deas.

Quid tibi Christiades sus est in amore Venusque ?
Non facit ad lætos fœda cupido jocos.

Quid tibi Tartareo quæ rapta est virgo Tyranno
Pingitur ? aut, raptæ quid tibi forma placet ?

Pārjete

Pârijete cur cypris meretrix, cur cum Jove proſtat
 Cur Atalanta fugit ? cur ſequiturque procuſ ?

Quid formam ſpectas ? ſpectando concipis ignes,
 Indignamque ferunt lumina capta necem.

Sed meritò pereat ! nescit qui tædia vitæ
 Fallere, nî pictus conſocietur amor.

*Qua manu o bſcenas depinxit prima tabellas,
 Et poſuit caſta turpia viſa domo ;*

*Ille puellorum ingenuos corrupit ocellos,
 Nequitiaque ſua noluit eſſe rudes.*

Ille tibi, cum blanda putas dare gaudia menſæ,
 Deſigunt gremio ſpicula dira tuo.

Credis ? an hinc placidæ tibi ſperas otia menſæ ?
 Falleris : haud caſtis cypris amica jocis.

Frigus ut eſt Baccho, eereri velut hoſtis, & imber ;
 Sic Venus optatis eſt inimica jocis ,

Ut, ſi quis violas, riguoque papavera in horto,
 Lilia, vel noſuo contigit ungue roſas ;

Marcida demittunt ſubito caput illa gravatum,
 Nec vegetum poſthac ſuſtinuere decus.

Sic animus, foedi capiunt quem cypridis ignes.
 Ipſe ſibi vitam ſubſecat, ipſe jocos.

Sæpe aliquis faciles voluit traducere soles ;
sed capta nequirit fingere mente jocos.

Institat è lautis arcessere gaudia mensis ;
Gaudia compositis nulla fuère cibus.

Inde sub excelsa studit requiescere turri ;
Turris sed mœsti carceris instar erat.

Inde etiam lateri certos jungebat Achates ,
Cum socio in virides exspatiatus agros.

Nil erat at fidos secum duxisse sodales ,
Nil erat in viridi ponere corpus agro.

Displicuère horti, læti cum gramine campi ,
Nec quidquam lætum fecit amica fides.

Curas ille tulit secum, tulit ille timores ,
Elatas secum detulit ille domum.

Ejice raptoris pueri simulacra volueris !
Ille secat castas unguiger usque genas.

Nec Rheia nudatum comitetur falce maritum ,
Est sat amor sævus, sat sine falce nocet.

Nec tibi fallentes Narcissus spectet ad undas ;
Ne carpâre tuæ stultus ab igne genæ.

Neu Zephyrus viridi texentem ferta sub umbra
Chlorida lascivo concitus igne petat.

O quanto satiùs, crux pingitur alma tabellis !
 Quam Venus? in rapidis quam vehit Aura rotis.

Quærit in umbroso cava tecta lepusculus antro ;
 Arguti quoties signa dedêre canes.

Quærit inaccessas imbellis Dama cavernas ,
 Dum timet excussâ spicula torta manu.

Et tibi ! cûi tantis obnoxia vita figuris ,
 Quæraturn Domini vulnere tuta domus.

Et : quanto melius spectabis pârijete Divam ,
 Quæ manet à partu Virgo Parenisque simul ?

Hæc tibi ! si qua placet ? Virgo pingatur ; ocellos
 Digna tenere tuos, digna tenere meos.

Sanctus honos vultu, raræ par gratia frontis ,
 Laeticolæque genæ, purpureumque labrum.

Si tamen est animus varias adjungere formas ?
 Lilia stent casti pârijete casta laris.

Stet vel forma rosæ, sic picta, ut vivere credas ;
 Ista tabella tui signa pudoris erit.

Ingenui pæstanus erit tibi forma pudoris ,
 Ut pudeat quoties signa pudenda vides.

Et nisi te pudeat formas spectare protervas ;
 Ille rubor læsi pœna pudoris erit.

Lilia depictum submittent pārjete caulem,
 Spectabis læso præque pudore mori.

Sed tamen haud istas tendit mea puppis ad oras,
 Ad tibi præfixas flecte Thalia dapes!

Post, ubi forte jubes ambefas tollere menfas;
 In Labyrinthæis gaudia quære viis.

Nascitur hinc læti post menfas ordo laboris,
 Plurimus & casti nascitur ordo joci.

Illic sæpè potes reliquum transmittere tempus,
 Aut operum varias disposuisse vices.

Seu lubet umbrosos geminata forcipe crints
 Tollere, & arboreo spuria membra patri.

Seu placet Ascitò, ut valles plantaria rivò
 Qui recreet rutilâ dum cadit herba cane.

Sive placet pandæ collum sustollere plantæ,
 Seu runcare malâ conlita damna manu.

Seu texisse novos, noceant ne frigora, foetus,
 Enecet aut, multâ dum cadit imber aquâ.

Sæpius exsectæ reddetur furculus Ulmo,
 Ut crescat natus, qui modo frater erat.

Gramina seu spectes, seu vertas pectine glebas;
 Referet & curva quærere falce jocos.

Nec te tædebit curtæ satiuncula betæ ;
 Hoc quàm sit lætum Maximiane ! doces.

Te scio ! Romanô recreant plus passina sceptrô ,
 Causa quàm Grajûm buxea ferta magis.

Fac namque attendas ! referent quos tempora fru-
 ctus ?

Confita quos reddet fœnore Flora jocos.

Cùm tibi de plena flores apis egeret alvo ,
 Compleat ut pingui sedula melle favos.

Ridebit maturus ubi Vertumnus in horto ,
 Cùmque volema feret poma noverca pyrus ,

Area quando olidæ disperget munera plantæ ,
 Cùm tollent tenerum lilia casta caput.

Nec dubitare licet : videas ubi lilia, dices :
 Lilia sunt animi gaudia sola mei !

Non mihi Myrte places ! pelago te nata fruatur ;
 Lilia sint animæ tota volupta meæ.

Quid si conspicias plenis in vitibus uvas ?
 Pinguia laudabis musta premenda pede.

Quid si poma cadent mensis placitura secundis ?
 Colliget aut lectas dextra colona nuces ?

Has tibi lætanti (prole es si forte beatus)
 Impetet emisso pollice sæpe puer.

Aut socium poscet, sit par, ut dicat, an impar?
Pignora si videas vincere, lætus eris.

Sed cave convivis Plautinas ludere Mæchas,
Et cave mercatores corpore, scribe lupas.

Primi scripserunt rabie sua carmina vates,
Ulti quod veteres lege fuere nefas.

Succesit rigidæ levior comædia musæ;
Sed simul & castus succidit usque chorus.

Tam malè nunc miseras artes hæc secula tractant!
Ut nihil incipiant, nî furat arte Venus.

Et magis jam foedos opus esset plectere versus,
Quàm fuit Archilochos jure vetare sales.

O mihi si leges fas sit, vel scribere pœnas!
Cypridis in prima lege vetabo jocos.

In populo Cynicus tollit fors nomina versus;
As Venus erepto mente pudore nocet.

Vidi ego, nempe tuis infelix claudia! testis,
Fæmineum ludi masculineumque simul.

Vidi ego connubium foedâ dum pinxit in arte
Vates è foeda Cypridis arte satus.

Scribere musa cupit, sed vos mihi parcite! scri-
bam!

Versus & ingrati fors cadet iste manum.

Scilicet aspexi thalamos, & fœdera pingi,
Fictò ubi conjuncta est comica mœcha Viro.

Hic vidisse fuit capros, cum scena reducta est,
Inde capras venerem conglomerante colu.

Lucinam prægnata Nurus clamore vocabat;
Illa simul venit: sed pudor almus iit.

Stat deformis anus, gannitque cupidinis artes,
Et docet illecebræ vincula dura suæ.

Doctus erat vanos impurus adulter amores!
Impius in Dominæ ludere leno sinu!

Verna procabatur! scropham lectica tenebat!
Horrebant fœdis omnia verba modis.

Mullier in stultos scripsit præcepta maritos!
Consuluit dubiis dexteritate procis.

Debeat ut scamnum Mœchus perrepere prœsus!
Vel miserum incestò frangere posse caput.

Tum joca! tum risus, tum gaudia, jurgia lusit;
Quæq; animos capiant pharmaca scripta genis.

Unâ quis credat vates tot scribat ut arte?
Plura sed & scripsit, quæ meminisse pudeat.

Si quis, ubi? quærat dedit hæc præcepta Magister!
Ille lupi quærat compita: tanget acu.

Sed. Peto Lector, abi! scdam nec quære camænā,
Non ibi Mæonidem, Virgiliumque leges.

Sed scdas Bavii chartas, & olentia Mævî
Carmina, Romani dedecus eloquii.

Illa velim rapidis Vulcanus Carmina flammis,
Torreat, aut liquidi deleat amnis aqua.

Quid dubitas porcas igni punire camænas?
Abnuerit liquidas si dare sidus aquas!

Impia quæ docuit, poenâ est dignissima chartæ
Deucalion; vel si non placet hic? Phaëton.

Cuncta nurus risit, plausit cum Matre puella;
Sed tua riserunt porce! Magisteria.

Gloria eûique fuit, nullam dixisse pudebat:
Callidior multô est hac quoque parte Nurus.

Et puto dicebant: bellè hanc calet Author opellâ!
Credimus, hæc posuit tempora longa se holâ.

Si quæ casta fuit (fuerat) damnabat opellam;
Despuit in scdos casta Virago modos.

Ipsè ego quærebam, qua luderet Author in arte;
Pallade pro docta susque, Venusque fuit.

Has ego non scribo, cupio neu scribere mensas,
Si cupio (poenas impia musa luat)

Quid mihi cum puero? de me non ille triumphet;
Hunc mihi fas homini vincere posse Deum.

Sanguineas edit ille dapes, atque ore cruento,
Cui Venus in testis verba cruenta canit.

At te! qui Venerem docuisti claudere valvis,
Admoneo: sceleris fac memor esto tui!

Quid castos Heruli corrumpis perfide! mores?
Clari quid generis cypride perdis opes?

Illo præclari in puero spes tota Parentis;
Crinibus ut Nisi spesque Decusque fuit.

Te quoque Magne puer! teneris te surripe musis!
Ut vigeas generis clara corona tui.

Nunc puerilis adest audacia, fortis abito!
Dum tibi virgineas stat vigor ante genas.

Et vos! Virginei quibus est custodia floris,
Hos flatus celeri defugitote pede.

Vos inquam moneo juvenes! quicumque peri
Discitis alterius posse carere suo.

Ne vos aut capiant pendentia bracchia collo!
Aut fallat blanda sordida musa prece.

Linqute crudelesque domos, sævosque Poëtas!
Pallada de casto summite quisque loco.

At mea

At mea fors currit, quem nolumus, amphora
cursum ?

Dissipit & cæcis ars temerata rotis ?

Ergo lætificæ reddamus cætera mensæ
Gaudia per lectos enumeranda viros.

DE CONVIVIS IPSIS

LIBER TERTIUS.

*Cujus sexûs esse debeant Convivæ?
Ex viris qui nam arcendi, quive,
& quot vocandi, ut Convivium
latum sit ex placitis
sapientûm.*

TEmpus adest prandi ! læti fumatis amici
Prandia, seu culto jugere, sive domi.

At mihi Phoebe fave ! summam fac scribere paratam,

Te precor ad versus flectere verba meos.

Sentio, pronus adest ! tangit lauroque tabellas,
Lucidior visa est quam fuit ante domus.

Sed

Sed tua convivas dum suadet musa jocosos ;
 Fæmineos dixit : jungere siste jocos.

Mullier in læta mensa est symphonia discors,
 Ruptis plus fidibus dissonat illa meis.

Innuit & digitis illas prohibentis ad instar ;
 Vovimus, ad solos ducere verba viros.

Scilicet ista canit barbatos musa sodales ,
 Excubet imberbis fæmina virque foris.

Parcite sed ! vatem cænis excludere Bambas ;
 Maxima si vellem cedere, causa vetat.

Ut nigra candori, pugnant ut pallida rubris ;
 Sic noceat & lætis fæmina cuncta jocis.

Semper enim Xantippa mihi trivenefica visa est,
 Et semper solidos litigat illa dies.

Sæpe quoque in spumas labium, maledictaque
 solvit,

Sæpe quoque in famulas irruit ungue genas.

Percula si dederit dena, aut ter dena : tragema
 Lautum erit ; in lauto sed piper acre cibo.

Quanquam & dum veniant molles ad prandia
 sexus,

Ter poteris denos enumerare dies.

Hanc retinet laceri pingenda modestia vultus,
 Illam ne veniat, cruda moratur anus.

Hanc luxus retrahit : vitreo dum se æquore spe-
ctat ,

Dum vitrum annosas increpat usqué genas.

Hinc pudor, hinc mæror tristes nascuntur & iræ,
Projicit hinc speculum! mox quoq; poscit idem.

Colligit & rursum capitis disturbat honorem ;
Illinit, & temerè balsama tergit aquâ.

Nunc sibi gemmatas baccas, nunc ferre quas illos
Poscit ; sic ducit forma paranda moras.

Tempore sic longo molles vocat ebria vultus ;
Interea sumptus percoquiturque cibus.

Hinc prius has annò Plautus putat esse vocandas ,
Seu cibus hospitibus, seu datur agna Diis.

At mihi nolentem, quis nescio, vellicat aurem !
Ut que canam vates parciùs ista rogat.

Et modo cognatam petit invitare Placillam ;
Est pia, ait, prudens, casta, modesta, potens.

Sit pia ! sitque potens, claro laudata viroque :
Sed minor est minimo fæmina summa viro.

Castâ Placilla neat, tractet fusumque, columque ;
Sic pia, sic castas semper olebit opes.

Scilicet : & Priscæ Tacio sub Rege sabinae
Maluerant quam se rura paterna coli.

Mulgebat Mater, quos filia paverat agnos,
 Ipsa dabat virgas; cæsaque ligna foco.

Linea mox tereti vertebat flamina fuso,
 Sæpius admoto dente trahebat opus.

Usque adeo intendit non fortem ad cætera men-
 tem!

Tamque operi promptas fecit adesse manus.

Ut non fila colu deduci, at flamina vitæ
 Crederet; hinc *parcis addita parca* tribus.

At nostræ teneras Matres peperere puellas
 Aurata cupiunt corpora veste tegi.

Licia Nere pudor! digitis vel tangere fustum
 In probris adèò fila rotare ferunt.

Nec tamen admiror: si istis sit cura placendi;
 Cùm comptos habeant secula nostra viros.

Ille sibi Cyrras, hic ornat pectine crines,
 Alter pulvereo quærit honore decus.

Heu dolor! & pueros vir spargit pulvere vultus;
 Fulgeat ut nivibus mollior ipse suis.

Vidi ego! qui juvenes fictum aspernantur hono-
 rem;

Et vidi canes, qui cupiêre, viros.

Hos ego Cæsariem tremula componere dextra,
 Et vidi juvenes fingere velle comas.

Hî frustra nomen sibi summant grande senatûs !
 Dum puer in calvo tempore pulvis erit.

Sit procul à mensis veluti mas sœmîna cultus !
 Neglectûs laudem forma virilis habet.

Prima sit in vobis argutæ cura Minervæ,
 Ingenioque decus conciliate viri.

Quid vir enim canis optet conspergere frontem ;
 Si manet imberbis nunc quoque mente puer !

Ut natura dedit, sic omnis pulchra figura est ;
 Turpe est sœmineo crine Nitere viros.

Nec fallâre tamen nostra deceptus ab arte ;
 Non niveum maribus tollit Apollo decus.

Sæpè decus capitis, vel vultus forma decori,
 Pectoris externo reddit honore decus.

Sed procul à mensis ! formam cûi vendere cura est ;
 Aut pretium à pictis quærere grande genis.

Et quos Æsopi videas adducere larvâm ,
 Hos cave, ne vocites me monitore, viros.

Si vero expectas, quos in convivia ducas ?
 Et poscis monitus hæc quoque parte meos.

Accipe : cum docto doctus, cum paupere pauper ,
 Si modo sint similes, prandia læta dabunt.

Par quibus est studium, similis quibus arsque, la-
borque,

Quos natura pares ingeniumque facit.

Non bellè juvenes junges, grandæque Catones,
Nec benè pacatæ jungitur Ursus ovi.

Rufficus, & morum civis bene cultus in arte
Secius haud pugnat, quàm solet agna lupo.

Læti defugiunt, quæis scædant nubila frontem,
Pertusos vitæ mens taciturnæ viros.

Præterea lætas si possis summere menses,
Ejice, qui centum conterit ore Viros.

Absint Bonnosi, centum qui pocula potant ;
Non faciunt hilares plurima vina viros.

Qui centena bibit bacchantis pœcla furoris,
Disturbat ceptos hospitis ille jocos.

Ille dabit raucosque sonos, animamque sonantem,
Proque joco, potus musica Ronchus erit.

Quin benè si biberit : deposcent lumina somnum,
Ructanti lætos differet ore jocos.

Sed neque, qui longò properant ad prandia collè,
Quique gruis cupiunt guttur habere, voca.

Hujus turpis erat luxûs Melanthius Author,
Qui sibi poscebat guttur habere gruis.

Non ut multa voret ; sed que sentire voluptam
 Posset, & immensò corpus amare cibò.

Hinc sibi ferventi corpus lavabundus in unda ,
 Offà perdocuit colla calente sua.

Lætus sed nusquam visus fuit ille, salesque
 Prodere, dum summò prandia sumpta jocò.

Hæc similis quiscunque venit : non gaudia quaerit ;

Contemnitque jocos, si modo corpus alat.

Hos ubi nactus eris, mireris paupere mensa ?
 Hi fugiunt curtas puppe, rati que dapes.

Et veluti mures, properant ubi tecta ruinas,
 Effugiunt, notos destituuntque lares.

Sic ubi pauper erit mensæ sternenda supellex ;
 Sentiet ista Nero, defugietque dapes.

Nullum ita sed studeas mensis arcere, cibusque ;
 Quàm quibus in tetricis serbuit ira genis.

Quos si sorte velis nostrâ didicisse Thaliâ ?
 Hæc tibi, nec dubiè, signa Thalia dabit :

Si quis vel paleam pervolverit ore volucris,
 Et quasi per mentum nidificabit opus.

Cûi malè prostackit saturato ecclipsis ab ore ,
 Scribeturque levi sæpius orbe cohors.

Quem

Quem tu, cùm loqueris, vix exaudire videbis,
Qui vix dicenti : vive ! reponet : ave !

Qui quasi concubiæ captabit Morphea noctis,
Nec promptus dictis aure loquentis erit.

Hunc totâ stoicum terrâ removeto, marique,
Sit procul à cætu, sit procul absque cibo.

Nam quid enim speres aliud, nisi prælia, lites :
Miles ubi tristi trux coquit ore minas.

Sidera, Cælorum tractus cùm nube teguntur,
Vix fulgent, rubeus nec benè paret Eos.

Fulmine quin etiam râpidus diffinditur æther,
Quin pluit in timidos aëris ignis agros.

Sæpius & culti spes omnes sternit agelli,
Agricolûmque truci turbine verrit opes.

Sic ubi luctificus lætis conjungitur hospes
Efficit insipidos bilis amara cibos.

Et quamvis talis non captet prælia Faunus,
Est tamen à pleno dissitus orbe jocus.

Dum spectant oculi torvos, rugantur & ipsi,
Multaque corporibus transiitione nocent.

Hospes adest Cynicus ? sufferte ciboria mensis !
Hic hospes lætos vix sinet esse cibos.

Diogenis dabitur ventri lactuca severo,
Vel dabis è porris fila refecta suis.

Hæc malè lætus edat fugiturus oluscula venter;
Cùm se distulerit: prandia lætus ages.

Præsens semper erit licitos incessere risus
Promptus, & appositas increpitare dapes.

Si qua loquere: modum petulanti splene retun-
det;
Si taceas: linguæ verbere carpet idem.

Cuncta tibi Cynicus lustrabit te&ta sodalis,
Jam non ut quondam paupere lente satur.

Arida per latam circumferet ora culinam;
Ex tamen hac Cynico vix dabis apta dape.

Si nîl, quod forsan tibi derideret, habebit;
Sandalium Veneris concrepuisse luet.

Si quis forte furit: nova subdet pabula flammis;
Corripiet Lætas didita flamma domos.

Ante dabit Vulcanus aquas, vel Nereus ignes;
Quàm dederit Cynicus prandia læta sinus.

Nec minus evites: nigro quem dente videbis;
Nec magis ad mensas perge vocare tuas.

Hunc natura lupi stimulat, ne prandia credat
Læta, nisi ambefo paverit ora viro.

Hic male composito miscabit prandia risu ,
 Absenti miras allinet usque notas.

Talis erit sermo ! *talis* vox ! omnia *talis* ;
 Quem tibi nec possis fingere, *talis* erit.

Doctus erit *talis* ! Dives cum paupere *talis* ,
 Ipseque, qui dicet *talia*, *talis* erit.

Si tibi configet nocuo sermone bibaces :
 Tolle cito plenos ! ne bibat ipse, scyphos

Si petet infaturos linguæ mucrone Neronæ :
 Eripe ! vel positas ipse vorabit opes.

Quidquid aget, cupietque suis proscindere verbis :
 Credito de semet dicere : *talis* erit.

Sæpe tamen cassum traductet dente pudorem ;
 Non tamen, ut carpat casta, pudicus erit.

Quid, si Palladios cæptet describere alumnos ?
 Nonne putas doctas hauserit ille Deas ?

Falleris : & vacui resonabunt dolia ligni ;
 Nec tamen in resono vase Lyæus erit.

Sæpè aliquis tacito visus coluisse Minervam ;
 Sæpè aliquis risum, qui scio ! dixit, habet.

Sæpè aliquis voluit sese simulare disertum ,
 Sæpè, quod insipidus cæperat esse, fuit.

Nunc igitur socii spectas ubi lædere famam ;
Corripe ! vel tectis arte repelle tuis.

Aspera lingua nocet ? Vir justus corrigat illam
Talis erit magni victor in arce Jovis.

Namque aliquid fuerit, contra sua secula castum
Altius & vitis exeruisse caput.

Nec nocuisse sibi, quamvis foret ansa, tacendo ,
Nec quemquam gladium pertinuisse tuum.

Nec linguam exeruisse joco, mensave, foroque ,
Omnibus, & minimo complacuisse Viro.

Nec mihi quis dicat : suades nimis ardua vates !
Ardua confiteor scribimus ; æqua tamen.

Obvius infestis audentior ito loquelis ;
Credet patent justis ardua cuncta viris.

Nec timuisse velis : ne te fera bella sequantur ,
Concitet aut virus perfidus ille suum.

Tot prius hoc egere viri ; nulla arma secuta ;
Crede mihi vanos res habet illa metus.

Finge tamen si vis : ingens consurgere bellum :
Sunt quoque virtuti baltea, pila, viri.

Hæc pro te prompta est robustum sumere ferrum ,
Solaque pro centum millibus, arma feret.

Et licet

Et licet in justum totus contenderit orbis ;
 Tu laudem victo victor ab orbe feres.

Hac etiam varias excludas arte figuras ;
 Non semper, varium quod solet esse, placet.

Si quis fors levibus Protheus mutabitur undis .
 Nunc Leo, nunc arbor, nunc erit Hyrtus aper :

Et modo confictâ stillabit mella loquelâ ,
 Et modo laudabit prandia, testa modo :

Hem ! tibi si dicat, vir quantus es hospes in orbe !
 Quàm lautæ mensæ ! quàm sapidumque merû.

Ne tibi persuade: hunc aptum mensâque, jocoque:
 Qui nunc gannivit, mox erit hyrtus aper.

Callida dulce melos cantat vulpecula, visum
 A volucris libum dum crocitante rapit,

Ast ubi mendaci decepit voce volucrum :
 Corvus (ait) fueras, post quoque corvus eris.

Sed corvus falsa captus jam laude, doloque ,
 Discit, non iusta perdere laude dapes.

Sic tu quem videas, Divos quod pingat equinâ
 Caudâ, vel vitium laude linire, fuge.

Hoc quoque præcipio (nostram nî riseris artem)
 Sis procul umbrarum, (d) quæ comitantur herû.

Riseris

(d) Convivâs non vocatos, umbras vocabant veteres.

Riseris at : merito ridebis prandia, solum
 Turba ubi servorum ter geminabit Herum.
 Obstupet ipse coquus, Mæccenas ipse timescit !
 Cadmeum credunt surgere semen humo.

Trojanamque putant versuros cladibus urbem :
 Non se gratuitâ pascere velle dape.

Crede mihi ! non lætus eris, si tempora mensæ
 Lætitiæ mixtos sunt habitura metus.

Palladis & fucos mensis removeto sodales,
 Pallade quos docta plus sapuisse vides.

Qui subtile gravi semper Crocodillon (e) ab ore
 Promit, vel miscet retia plexa jocis.

Grandia qui jactat sapientis acumina Regis,
 Scitaque mortali vix capienda sinu.

Quive loqui soli cupiant, aut esse Magistri,
 Et dare Memnonias, quæ latuère scholas.

Pluraque (ne longo frustra sermone laceffam)
 Dogmata, quæ nusquam docta fuère, docet.

Post, ubi contendis : contra negat esse solutum,
 Ad mensam Nili sic cataduppa vocat.

Fit clamorque virûm, resonant clamoribus ædes,
 Lætaque quæ fuerat, bile Thalia tumet.

Sunt

(e) *Argumentum captiosum.*

Sunt nec difficiles sacrum miscere profano,
Cum Cerere, & Baccho credere & esse Jovem.

Sic litem dirimunt; tamen indecisa reclamatione,
Et potâ perduunt postmodo vite fidem.

Hos floccos tollas! discerne à Pallade fucos;
Utere pacata Pallade, lætus eris.

Pallas amat nostram bellè moderata Thalam;
Læta erit & modicâ vestra diæta Dea.

Prandia forte paras? perpendas ritè vocandos;
Quantum quisque valet, respiciendus homo est.

Ad tua quam ducas peregrinum limina equellum,
Quam pateris stabulis mandat ut ille tuis.

Dispicias empturus: Phaleris quam præket, & ausu,
Quod genus in Criftis exhibet ille suis.

Unde Pater? Mater? qualive propagine natus?
Xantô; (f) vel Baliô; vel mage Martis equo?

An duplex agitur per lumbos spina, cavatque
Tellurem, aut valido succutit ungue solum?

Altiùs an graditur, vel mollia crura reponit,
An fluvii rapidas promptus inire minas?

An sublime caput, brevis alvus, plenaque terga,
Ardor quis pugnæ, quantus amorque fugæ?

Deniq;

(f) Equi Achillis Homero immortales dicti.

Denique quæ collo virtus, quod frontis acumen ;
Qua fœvit volitans parte tenere jubar

Nec solum id spectas : qualis sit forma, colorque ;
Sed quibus est vitiiis horridus, usque notas.

Num mordere ferox, rigidus num calce ferire ,
Calcitret, aut planâ cespitet ille viâ ?

Post, ubi cognôsti, stabuli dignaris honore ,
Pabula das, dorso das phalerasque suo.

Quàm variatur equus formâ, virtute, colore:
Tam quivis animô pervariatur homo.

Ergo tuâ sonipes si discernatur ab arte :
Delige, cûi copules & joca læta, virum.

Felix ! si fueris toto vel nactus in orbe ,
Victum quem vitiiis nulla cupido tenet.

Quem neque pauperies (Phoenix heu ultima)
frangat ,
Pauperies cunctis quæ male fertur onus.

Cûi vel sint animô submotæ cura, dolusque ,
Cûi vel delicias sors ferat ipsa necis.

Cûi non fumosis omnis stet gloria ceris ,
Nec surgant gestis nomina sola togis.

Pectore sed cujus pingatur victa cupido ;
Culta cui titulos jusque, fidesque facit,

Mascula virgineo cui proffet gloria vultu ,
Corpore cūi toto Diva modesta fedet.

Temnere vel novit nocuum cum fascibus aurum ;
Fortis & æquali pe&ore ferre vices.

Cūi decoret niveam facilis sapientia mentem ;
Quem docuit castos promere lima jocos.

Quem lateat summum contra pugnare Tonan-
tem ,

Perfida sacrilegas nec coquat ira minas.

At placidum superis, socio se prebeat omni ;
Iræ non minimo detur & ungue locus.

Felix ! si tantum (repeto) conviva sodalem
Repperit , hic socii nomine dignus erit.

Fuscus erit ? toto sed Phœbus in ore vigebit ,
Innocuæque rosæ, stelligenæque nives.

Sit niger : at tota radiabit fronte rüborem ;
Mixtus erit candor, cumque rubore pudor.

Parvus erit ? verùm summos superabit Achilles ;
Sola facit magnos mens, pietasque viros.

Usque rotundus erit ? sed & alto major Olympo ;
Sit teres : ast ulnis congruet ille decem.

Hic tibi lætitiãque dabit, dapibusque jocorum
Millia, cum læto tu quoque lætus eris.

Hic tibi de cultis narrabit plurima mensis,
Antiqui ritus quosque habuere cibi.

Quid manibus Lymphæ, vel cur mantilia lotis
Sint data? quid positis optima verba cibus.

Cur dextrâ sumpsere cibos? cur pocula dextris?
Primula cur suerint projicere frustra foco?

Cur etiam soliti Bacchô libare salutes,
Aut bene concordés dicere: vive! Deo.

Denique cur reliquas calathis componere micas,
Aut non absumpti linquere frustra cibi.

Scilicet & dicet: manibus data Lympha lavandis,
Ut caperent puro quilibet ore cibum.

Namque minus tergenda manus, quam pectus,
& ora;
Sordida quod maculent pectus & ora manus.

Forfitan & dicet: sunt verba precantia Divos
Dicta prius, coctæ quam caperentur opes:

Candida simplicitas quod crederet, hospitis instar
Numen in appositis semper adesse cibus.

Primula de cupido subducta est portio dente;
Ut coleret primos hospes honore lares.

Nec malè, quod proprio gustu deducta cremabant,
Ignis enim rudibus quilibet ara fuit.

Hinc quoque non lævâ porrectum coclear ori ;
 Quòd coluisse Deos nobiliore decet.

Si quis forte virum renet per prandia : belle
 Possè coronatis dicere : Vive ! scyphis.

Quamvis tacuerit, læsum mirabitur usum ,
 Et dicet Grajis hunc placuisse modum.

Dum neque perverso perdebant ordine nomen ,
 Nec titulos inter concupièrè dapes.

Dum fuit in variis titulus mortalibus idem ,
 Dulce quoad cunctis nomen : *amicus*, erat.

Sed postquam pretium deductum est nominis ;
 orbis

Totus honoratus quæsiit esse Deus.

Et, si forte minus quemquam Jove dixeris alto :
 Fulmen in incautum decidat usque caput.

Sic quoque mos fuerat (dicet) non perdere micas ;
 Gens quod prisca sacrum crederet esse cibum.

Et quædam (referet) liquisse cibaria mensis ;
 Quæ nota non dubiæ sobrietatis erant.

Talia narrabit sapiens, quem suasimus hospes ,
 Pluraque, quæ castis sunt bene juncta jocis.

Condimenta dapes hinc sument, fêrcla saporem ,
 Sermo erit egregii mensa secunda viri.

Sic tibi

Sic tibi mens hilaris veniet, sic gaudia mensis,
Sanaque vel vetulos percoquet alvus apros.

At nunc jam, numerum si quis putat esse canen-
dum

Hospitibus : nostris hæserit ille metris.

Qui faciat lætos numerus, quæ summa sodales;
Ille magis scribi, quam placuisse potest.

Convivis veteres cupiebant claudere ternis
Prandia, quòd numero gratia terna foret.

Crevit deïn numerus, solitique coire noveni;
Aonidum ut colerent numina sancta novem.

Nec quemquam feriat contritus sermo Pelasgum :
Convivas septem dant, vitiumque novem.

Creta fuit mendax semper, mutabile Graji :
Quos docuère, diu vix tenuère modos

Et Plato symposiis, summâ tamen ipse Minervâ!
Octo solet mensis jungere, bisque decem.

Nec tamen id doceo : nostræ modo credite musæ :
Multos cum multis sæpe perire jocos.

Sæpè aliquis canis multis venerabilis annis
Mille dedit mensis gaudia, mille jocos.

Et mihi notus erat, nec parvo carior usu,
Quales sunt præcâ, vir probitate, viri.

Is, qui-

Is, quibus addixit : faciles traducere mentas,
Et docuit licitos arte tenere jocos.

Dii sint ei faciles! & ducat secula cervi,
Gaudeo de tanto promere verba Viro.

Non tot vernanti variant in jugere flores,
Quot promptos habuit vir meus iste sales.

Est locus in samufis quâ currit rivulus amnem,
Zingaricasque novo nomine mutat aquas.

Dextrorsum leporum quâ visitur hortus ad hortos
Si quis ad Hesperios Claudia ab urbe petit.

Inter ibi viridem Pomonam, altumque Diale
Sumpsimus in lætis prandia culta jocis.

Hic, ubi primitias mensæ libaverat hospes:
Omnis in innocuos protinus ire sales.

Ille velut senior meritis, canisque sodalis,
Ter lepidus sociis, os, ait, esse volo!

Caulibus è mediis pinguis mox bullo volavit;
Offis (si nescis) bullo medulla fuit.

Elicitâ tostæ sapidâ pinguedine quadræ;
Os subito in vacuum lumina missa tenet.

Multa rogat juvenes, quæ nodis implicat ipse;
Alternata rogitat dissoluenda vice.

Hæc alii dum quique vident, augere secundis ;
Lætitiæ gaudent arte aperire modum.

At juvenum dubitare labor, quæ quisque reponat ?
Multa soluta tamen, cùm dubitatur, erant.

Is, quoque, dum docta juvenes ambage fatigat ;
Ædipus est subito, qui modo nodus erat.

Gaudia dat paribus, cultæ documenta juventæ :
Cum dapibus lepidos posse tenere jocos.

Huic similes, dignosque cibo, dignosque medulla,
Qui dare constituis prandia, quære viros.

Si vir amicus erit : plus hunc dilexeris hospes ;
Occupet & lævam Vir tuus ille tuam.

Crimen nec metuas, lævæ quod jungis amicum ;
Parte quod in læva cor tibi dulce micat.

Hac ratione probos Cyrus veneratus amicos,
Regia cùm summis prandia structa viris.

At bene nosce tamen ; ne cui concedis amorem ;
Is gerat astutis pectora fulta feris.

Falleris heu ! quoties ? dapibus testatus amorem ;
Dum capis immeritos post pia facta dolos.

Numquid, cor quoties dederas, rapuisse putabas ?
Sed pro corde dato, sunt data verba tibi.

Numquid, dum lautæ præbebas munera mensæ,
Immemor absumpti muneris hospes iit ?

Fabula Mæcenas vulgi es delatus ad ora ;
Vulgator turpis sæpius hospes erat.

Hos fuge, quâ liceat, dapibusque averte sodales ;
Accipe, quos ornat, mensque fidesque viros.

Quos ubi reperias : fugiat Cytharædus ab aula ;
Præ Cytharis hilarant hi (mihi crede) viri.

Quod si nec toto tales inveneris orbe ;
Prælege, quos vitâ sustulit urna viros.

Pinguibus in mensis solvit quæsiisse Tiberûs ;
Illo, quæ didicit quisque notanda die.

Grajos quid memorem, solitos tentare vocatos,
Ut noffent, hospes dignus an usque cibo.

Præmia solventi, lixatæ portio carnis
Est data ; non doctis lambere, pœna ! salem.

Sic pariter digno careas si forte sodali.,
Sumito ab Elysiis gaudia justa viris.

Nil hos formides ; oblectat pósthumâ Pallas ;
Majus & à tumulo nomen in ora venit.

Tunc etiam nostrum nomen miscebitur illis ;
Nec mea lethæis scripta dabuntur aquis.

Namque aliquis dicet: febrici lege carmina Chapi!
Frigida, sed lætos quæis docet ille cibos.

Non etiam vetitum nostra quis credat ab arte :
Musica ne positos personet ante cibos.

Fas accire epulis numeros fidiumque, chelisque ;
Sive tuos Léve ! Nagyida sive tuos !

Cerne Neoclidem, Xerxis qui fregerat arma,
Exul in Argolica quive resedit humo,

Qui sibi, ne patriis fieret non fidus Athænis,
Sanguine, quem biberat, jussit adesse necem.

Ille rudis visus, Ducibusque vocatus amusus,
Dum negat ad mensam posse sonare lyram.

Scilicet : hinc Grajis deductum nomen : *amusus*.
Hæc sine quod sapiens nulla Minerva foret.

Nec mihi socratico monitus quis respuat ore,
Qui stolidos tantum dixit amare fides.

Callitur Aëtæusque senex, quique ista docebant ;
At stabilis nostrum magnus Homerus opus.

Demodocus, Themiusque seni cantavit Homero
Scribenti Alcinoi prandia lauta Ducis.

Quin etiam summos ducenti in prandia Divos,
Cum liquidis musis cantor Apollo fuit.

Dardaniden Dido reficit ; sed cantus Jöpas
Et Citarâ recinit, quæ docuisset Atlas.

Attamen haud fædum Didus animabat amorem,
Nec, quò Dardanides captus amore, canit.

Sed canit errantem Phæben, Phæbique labores :
Unde hominumque genus, Nymbus, & unde
focus ?

Talia cum docto poteris renovare sodali ;
Sic dabit innocuos musica læta jocos.

Sed cave ! ne modulos infamis psaltria cantet ,
Inficiatque tuos perfida ! voce cibos.

Extremùm quisquam de nostra quærat opella :
Quis faciat lætos victus & ordo viros ?

Hæc mea si tentet demens ! cantare Thalia ;
Abstulerint celeres impia verba Noti.

Certè ego non demens, ut quos exosa vetustas ,
Occipiam pulsos arte referre cibos.

Tyndaridum novi depulsos urbe nitores ,
Quique solent nitidis ungere costa pilis. :

Et novi positum Cadmeo culmine fulcrum ,
In fulcro scriptas nosco fuisse minas .

Scilicet : in Regem, luxum qui traxit in urbem ,
Cum sumpfit nimio Prandia lauta merò.

Mænis erat Princeps, Rex ventris iniquus & urbis,
 Ventri qui paret si tamen ille regit?

Diris hunc populus patula suffixit in æde,
 Omni, quæ possent posteritate legi.

Vis, maledicta tibi dicam? conscripta columnis
 Hæc (nisi mens fallit) sunt male dicta sacris:

Dii tibi! qui tuleras luxum de Perfide Thebas,
 Dii faciant! nullis exsatière cibis.

Dii faciant! mensæque, Midæ vertantur in aurû,
 Dii faciant potô dispereasque mero.

Sit precor in fatiis! ut post tot fêrcla, voluptas
 Ingerat impuras in tua damna manus.

Grande nefas! & si judex statuatur honestas,
 Quô non suppliciô noxa pianda tua est?

Fercula, quæis ætas, & prima pepercerat alvus,
 In mensis poterat ponere Mæni! tuis?

At tibi non sapidæ veniant, quas hauseris escas,
 Improbe! tum sociis arva vagêre lupis.

Hæc in barbaria poterat exempla probare;
 Hæc poterat patriô spargere probra solô.

Nominis, atque æris jacturam traximus omnes!
 Omnibus, at varius natus & inde dolor.

Nil tu!

Nil tu ! venturos (nam te bene novimus) annos
 Prospicis, ignavæ semina mentis habes.

Nulla ignave ! tibi, victuri cura nepotis.
 Excidit & laudi consuluisse tuæ.

Gloria sola : dapes ; pretium par reddet & ætas ,
 Prostituent cineres hæc male dicta tuos :

Mille locis sparsus jaceas, trahat ilia corvus ,
 Diripiat vultur lumina, membra feræ.

Umbra sibi pereat, rabies extorqueat ora !
 Expetat insipidos osque, manusque cibos.

Has ego (nam fama est nobis ante omnia curæ)
 Dum timeo, vito, præcaveoque minas.

Non ego, non doceo, sybaritica gaudia luxum ,
 Defugit & nimios læta Thalia cibos.

Sat dominatur amor luxûs ! nec lege Tiberiû
 Comprimitur ! luxûs sic dominatur amor.

Vulcano strepitanque foci, jaciuntque favillas ;
 Illia vix dubites igne perire novo.

Ollarum volitant centum hinc, mille inde Pha-
 langes !

Inque gulam reparat Sardanapalus opes. ;

Phalide mensa fragrat, madefiunt tecta Lyæô ;
 vix testudinibus non sibi strata micant.

Non satis ut quondam sumptum perdice cerebrū,
Grata nec est Clypei* Vere ! Minerva tui.

Dissipiunt hodie stomachis patinæque * Vitellī
Sint licet extremō pemmata sumpta fretō.

Jamque horret botulos, pretiosa tomacula venter,
Displicet Æsopi * dicta patella cibus.

Osyma * despiciunt, fætent ventresque* Falisci,
Graja nec in charis Mattya* venter habet.

Sed nec cuncta simul possunt satiare voluptam ;
Nunc teneri cupiunt jam cerebella Jovis.

Heu quantis avidæ servitur cœnibus alvo !
Quâm turpi venter scœnore poscit opes.

Factus inops luxu Dominus, post sulcat agellum ;
Quasque malè amisit, nunc malè quærit opes.

Rure famet, betasq; petit, meminitque minuta, *
Vix tegit in viduo bardocucullus agro.

Cœni, bene si pareis posuisset prandia mensis ,
Justa foret lasso cœnula prompta viro.

Legéque si Fannî dapibus concessa (g) volucris
Delicias domino redderet una suo :

Pauca modo infelix, sua pectora plangeret Uxor,
Nec gemerent Patris pignora damna sui.

Non

** Nomina singularium ferculorum.

(g) Gallina sota ex volucris mensis permissa
apponi.

Non collo cuperet conjux innectere nodum ,
Nec malè commeritam frangere fune gulam.

Quin bene si nôset claræ primordia ceræ.
Terrestris gratæ cæna fuisset opes.

Aut Agathocleo struxisset prandia more ,
Cui tenuit summas terrea testa dapes.

Panderet ut se se figulo Genitore creatum ,
Proderet & Patrium nolle pudere genus.

Te quacunq; putes conviva ! propagine naturæ
Terra tibi Mater, terra Paterque fuit.

Hoc genus enumera, ut teneas bene nobile stemma,
Sic genus in tota posteritate leges.

Aspice ! quàm pereunt peregrino gaudia luxu ;
Mixtaque quam nimis sint malè damna cibus.

Despice magnificos regalia prandia sumptus ,
Lætus eris : sumptus si moderatus erit.

Lectos quære dies, lectas sedesque, virosque ;
Hæc sint : & fuerit plena diæta jocos.

Hæc super ingenuis cantavi carmina mensis ;
Si placet : exacto carmine lætus ero.

Si fors displicuit multos tactura Thalia ;
Laudavit multos : his placuisse potest.

Sit fœcunda licet ; scindatur aculeus illi !
Excisô, nunquam mellificabit apis.

Fas apibus cunctos, fragrant qui jugere flores
Carpere : quis vati jure vêtare potest ?

Sed quocunque tamen populus me donet honore:
Si non Cygnus ero ; sed tamen anser ero.

Si mihi fors nomen detraxit Apollo Poëtæ ;
Insanum vulgus spernere posse dedit.

Vos tamen ingenui ! terra meliore creati ,
Quærite læta cibus tempora, tecta, Viros.

O. A. M. D. G.
B. V. H.

NOMINA
OFFERENTIUM
ILLUSTRISSIMI

FRANCISCUS L. B. HALLER
DE HALLERKÖ.

PETRUS L. B. HALLER de Eadem.

*SPECTABILES, PERIL-
LUSTRES, PRÆNO-
BILES, NOBILES.*

ORDINE ALPHABETICO.

ALEXIUS BOROSS Siculus Szent-
Tamasiensis, ex Sede Csik.

ELIAS PRENTICS Bulgarus Fel-Vin-
censis ex Com. Albensi.

EMERICUS GALL Siculus Szent-
Györgyiensis ex Sede Csik.

FRAN-

FRANCISCUS HOLLAKI Ungarus
de Kis Halmágy ex Com. Zarandienf.

JOSEPHUS FLAISMAN Germanus
Tordenfis ex Com. eodem.

JOSEPHUS GALL Siculus Szent-
Györgyiensis ex Sede Csik.

ZIGISMUNDUS KELEMEN Siculus
Maros - Vásárhellyiensis ex Sede
Eadem.

